

VERSLAG OVER DE WERKING VAN DE KONINKLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS TIJDENS HET JAAR 2015

1. Publicaties

1.1. Nieuwsbrief, webstek en sociale media van de K.O.K.W.

In februari, april, september en november werden de nieuwsbrieven verspreid. De nieuwsbrief informeert de leden over de werkzaamheden en activiteiten van de Kring, aanwinsten van de bibliotheek en het documentatiecentrum, aankondigingen van tentoonstellingen en erfgoedactiviteiten, interessante publicaties en lezingen, activiteiten van het SteM, enz. Kristof Van Remoortere staat in voor de eindredactie en Sofie Buyse voor de opmaak. Twee derde van het aantal leden ontvangt de nieuwsbrief in elektronische vorm; één derde blijft de nieuwsbrief ontvangen in gedrukte vorm. Alle nieuwsbrieven blijven raadpleegbaar via de website. Naast de nieuwsbrieven werden op regelmatige tijdstippen mailings verstuurd voor een snelle en gerichte communicatie met de leden.

Sedert eind 2009 is de webstek www.kokw.be een vast communicatiemiddel met de leden en andere geïnteresseerden in het Wase verleden. In 2015 werd de webstek bezocht door 7.180 bezoekers, waaronder 5.014 unieke bezoekers (t.o.v. 7.693 bezoekers, waaronder 4.656 unieke bezoekers in 2014). Webmaster Herbert Smitz zorgt voor het up-to-date houden van de website.

Begin 2013 versterkte de K.O.K.W. zijn aanwezigheid op de sociale media met een eigen Facebook- en Twitterpagina. Deze pagina's worden beheerd door bestuursleden Herbert Smitz en Ronny De Mulder. Facebook wordt gebruikt om mededelingen te doen, maar ook om foto's van activiteiten te verspreiden. Hierop zijn de reacties zeer snel en spontaan, en soms wordt de mededeling tot (uitzonderlijk) 1000 maal bekeken. De Facebookpagina is een ideaal communicatiemiddel tussen bestuur en (potentiële) leden van de Kring. Twitter wordt weinig gebruikt. Er verschijnen wel automatisch tweets als iets op Facebook is aangebracht.

1.2. *Annalen* van de K.O.K.W., deel 118 (334 p.)

Eindredactie: Alain Debbaut.

Redactieraad: Alain Debbaut, Nico De Wert en Nico Van Campenhout.

Op 15 november om 10.30u. werd deel 118 van de *Annalen* voorgesteld op het gemeentehuis van Sint-Gillis-Waas. Bij de ontvangst van de ca. 120 aanwezigen demonstreerde Folklore groep De Klomp de kunst van het klompenmaken. Schepen van Cultuur Wilbert Dhondt en de K.O.K.W.-voorzitter spraken een verwelkoming uit. Daarna hield Eric De Keyzer een gelegenheidstoespraak, met als titel *Een geschiedenis van de Wase klompenmakerij*. Daarna stelde eindredacteur Alain Debbaut de inhoud van de *Annalen* voor. Burgemeester Chris Lippens verzorgde het slotwoord. De voorstelling werd afgesloten met een receptie, aangeboden door het gemeentebestuur van Sint-Gillis-Waas.

Voorstelling *Annalen* (deel 118) gemeentehuis Sint-Gillis-Waas (foto Herbert Smitz).

Naar aanleiding van de voorstelling van de *Annalen* werd op vraag van de Kring door het gemeentebestuur van Sint-Gillis-Waas de 5de lindeboom geplant aan het Klingspoor (De Klinge) ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van het plaatsen van de dodendraad (WO I). De voorzitter overhandigde op de voorstelling van de *Annalen* de plaquette aan de burgemeester.

1.3. Boek *Tony Herbert (1902-1959), een veelzijdig leven*

Op 22 november 2013 werd in Kortrijk een colloquium georganiseerd over Tony Herbert, (Lokeren, 1902 – Kortrijk, 1959), politicus, bedrijfsleider, kunstverzamelaar en krantenuitgever, die van radicaal Vlaams-nationalist evolueerde tot koningsgezind belgicist. De verhandelingen van het colloquium werden onder impuls van Nico Van Campenhout opgevraagd en door de historische kring De Leiegouw van Kortrijk, en met financiële steun van de K.O.K.W. en de stadsbesturen van Lokeren en Kortrijk, gebundeld tot een publicatie.

Op zaterdag 5 december 2015 om 11u. werd op de zolder van de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Lokeren (Kerkplein 3) het boek *Tony Herbert (1902-1959), een veelzijdig leven* gepresenteerd. De verwelcoming gebeurde door de Lokerse schepen van Cultuur Marina Van Hoorick. Prof. dr. Emmanuel Gerard, hoogleraar hedendaagse geschiedenis aan de KULeuven, hield de gelegenheidstoespraak. De Lokerse burgemeester Filip Anthuenis verzorgde het slotwoord. Na afloop volgde een receptie. De K.O.K.W. bekam voor deze uitgave een subsidie van 1.150 euro van de Erfgoedcel Waasland.

2. Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering vond plaats op 22 maart 2015 om 10.30u. in de leeszaal van de K.O.K.W.

De effectieve leden dienden te stemmen over de toetreding van kandidaat-bestuurslid Erik Janssen tot de Raad van Bestuur. Erik Janssen werd met eenparige stemmen verkozen tot nieuw bestuurslid.

Daarna gaf penningmeester Frans De Bondt een gedetailleerd verslag bij de jaarrekening 2014 en de begroting 2015. De rekening 2014 eindigde met een batig saldo van 2.934,16 euro. Bestuursleden Eddy Maes en Herbert Smitz deden als commissarissen nazicht van de jaarrekening. De jaarrekening 2014 en de begroting 2015 werden vervolgens goedgekeurd door de Algemene Vergadering.

Aan de hand van de projectie van een fotoverslag van de voorbije activiteiten werd teruggeblikt naar de werking van de Kring in 2014. Vervolgens gaf voorzitter Chris De Beer een overzicht van de geplande activiteiten in 2015. De vergadering werd afgesloten met een receptie, aangeboden door het bestuur van de K.O.K.W.

3. Bestuurswerking

De Raad van Bestuur vergaderde tienmaal in 2015. De verslagen werden opgesteld door secretaris Kristof Van Remoortere.

Op de vergadering van 21 april nam het bestuur kennis van het ontslag van bestuurslid Bart Moenssens. Op 3 oktober werd de raad van bestuur op de hoogte gebracht van het ontslag van Nico De Wert als bestuurslid.

De bestuursvergaderingen stonden vooral in het teken van het opruimen en leegmaken van het Huis Janssens (in functie van de geplande restauratie), de medewerking aan activiteiten m.b.t. de herdenking van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden en de start van de voorbereidingen in het kader van de herdenking van 800 jaar Sint-Niklaas in 2017.

De interne werking is gestructureerd via een aantal werkgroepen, waaraan de bestuursleden en medewerkers participeren:

- 1) werkgroep 'Digitalisering', onder leiding van Ludo Hemelaer en Herbert Smitz.
- 2) werkgroep 'Bibliotheek', onder leiding van Bart Moenssens (tot maart), daarna waargenomen door Erik Janssen en Koen Verstraeten.
- 3) medewerkersploeg op maandag, onder leiding van Eddy Maes en Sandra Vancauwenberghe.
- 4) werkgroep 'Huis Janssens', onder leiding van Chris De Beer (zie punt 4. Restauratie Huis Janssens).
- 5) redactieraad *Annalen*, onder leiding van Alain Debbaut.

Het afgelopen jaar werd intensief gewerkt aan de ordening, ontsluiting, inventarisering en informatisering van de volgende collecties:

- Erik Janssen inventariseerde het archief van de Sint-Niklase drukkerij Strybol-Vercruyssen, bestaande uit duizenden proefdrukken van klein drukwerk. Het bestand documenteert voor de periode 1920 tot 1965 een deel van het Sint-Niklase leven, en

meer bepaald dit met een commerciële, culturele en katholieke inslag. In 1985 werd het archief geschonken aan de Kring. Een artikel over de rijkdom van dit archiefbestand werd gepubliceerd in deel 118 van de *Annalen*. De inventaris is digitaal raadpleegbaar op de webstek van de K.O.K.W.

- Eddy Maes en Guy Van den Bergh werkten verder aan de ordering van het kaartmateriaal en aan de opmaak van de cartografie-inventaris.
- Filip Vermeersch en Sarah Mauro startten met de inventarisering en conservering van de vlaggencollectie. In het kader van een optimale bewaring werden een gespecialiseerde stofzuiger en ander conservatiemateriaal aangekocht.
- De collectie bidprentjes werd ingescand door Familiekunde Vlaanderen – Afdeling Waasland. Walter Van den Bergh en Sarah Mauro klasseerden nieuwe schenkingen van bidprentjes.
- In de bibliotheek werd extra ruimte voorzien voor de Mercatoriana. Eddy Maes en Erik Heyman ordenden deze deelcollectie.
- Er werd studiomateriaal aangekocht om kaarten, affiches en 3D-voorwerpen op een meer professionele wijze te kunnen fotograferen.

De maandagploeg werkte verder aan het opruimen en leegmaken van het Huis Janssens (met dank aan Erik Heyman, Paul Van de Putte, Walter Van den Bergh, Etienne De Hauwere en Marcel Van Buynder als trouwe medewerkers).

De intentieverklaring voor cultureel-erfgoedactoren in het Waasland werd in april ter ondertekening voorgelegd aan de deelnemende partners (stadsarchief Sint-Niklaas, gemeentearchief Beveren, Bibliotheca Wasiana, K.O.K.W., SteM en Erfgoedcel), die zich ertoe verbinden om zich gezamenlijk in te zetten voor het Wase erfgoed en daartoe algemene collectieafspraken maken m.b.t. acquisitiebeleid en toekomstige collectiemobiliteit.

Op de bestuursvergadering van 21 april 2015 werd Inge Baetens, de nieuwe directeur van de Archeologische Dienst Waasland (ADW), uitgenodigd voor een kennismaking met de bestuursleden en de vereniging. Hierbij werden afspraken gemaakt rond de opmaak van een inventaris van de in bruikleen gegeven archeologische voorwerpen. De directeur stemde in om (zoals in het verleden) jaarlijks een artikel aan te leveren voor de *Annalen*, zodat het archeologisch onderzoek in het Waasland ontsloten wordt voor een geïnteresseerd publiek.

In 2017 wordt 800 jaar Sint-Niklaas herdacht. Rond dit thema werd binnen het bestuur een interne werkgroep opgericht, die geleid wordt door Sandra Vancauwenberghe. De werkgroep hield op 11 juni een eerste brainstorming rond deze herdenking en de mogelijke inbreng van de Kring. Op dinsdag 8 september 2015 om 20u. organiseerde het stadsbestuur een startavond *800 jaar Sint-Niklaas* in de stadschouwburg. Verenigingen die een activiteit organiseren in het kader van de jubileumviering komen in aanmerking voor een projectsubsidie. Het is de bedoeling van de Kring om, samen met de Stedelijke Musea en het Stadsarchief, in het najaar van 2017 een dubbeltentoonstelling over het Sint-Niklase verleden uit te werken in het SteM en op het stadhuis. Op 19 november had Sandra Vancauwenberghe een eerste vergadering met de betrokken ambtenaren van de stad (Ward Bohé, Greet Polfliet, Piet Van Bouchaute, Patty De Meester, Rik Van Daele) i.v.m. de verdere uitwerking van het concept.

4. Restauratie Huis Janssens

Bestuursleden en medewerkers schakelden in 2015 een versnelling hoger bij het opruimen en leegmaken van het Huis Janssens in functie van de komende buitenrestauratie. Volgens de

laatste berichten zou het restauratiedossier begin 2016 worden goedgekeurd door de Vlaamse Overheid. De restauratiewerken zouden dan ten vroegste na de zomervakantie kunnen starten.

Zowel op maandagnamiddag als op zaterdagvoormiddag werd er intensief verder gewerkt. De zolderverdieping van het Huis Janssens werd reeds volledig leeggemaakt. Op donderdag 22 oktober werd – in het kader van project van Zuiddag vzw – een beroep gedaan worden op enkele leerlingen om materiaal van de zolderverdieping van het Huis Janssens naar beneden te halen. Op de 2de verdieping werden archief, boeken en andere documenten getrieerd en gesorteerd. Annemie De Gendt gaf haar advies bij het opruimen van de kaders op de tweede verdieping van het Huis Janssens. De geregistreerde kaders werden in overleg met Els Baetens, collectiebeheerder van het SteM, overgebracht naar het depot in het SteM.

5. Aanwinsten bijzondere collecties en documentatiecentrum

Ook het voorbije jaar groeiden de bibliotheek, het archief en de bijzondere collecties van de K.O.K.W. verder aan dankzij ruil, schenking en aankoop. Wij danken uitdrukkelijk iedereen die schenkingen deed aan de Kring. Ook in de toekomst zullen wij graag uw schenkingen aanvaarden.

Bijna alle Wase gemeenten deden in 2015 opnieuw een financiële inbreng van 1 eurocent per inwoner in het dokter Jan Van Raemdonckfonds. Dit fonds werd in 2009 opgericht met de bedoeling om archivalia, oude waardevolle boeken, documenten of kaarten met betrekking tot het Waasland aan te kopen of te restaureren. De K.O.K.W. dankt de gemeentebesturen voor hun engagement en hoopt ook de volgende jaren te kunnen rekenen op hun financiële steun.

De cartografische collectie groeide in 2015 aan met o.a. de volgende aanwinsten:

1) Boeken

- “Etude sur le Régime de la Cote de Belgique et sur les moyens d’améliorer les Ports”
- “Abraham Ortelius and the first atlas”, P. van der Krogt, 1998
- “Tegenwoordigen staat van Zeeland”, 2 delen, facs. Mr Pieter Boddaert & Johannes Plevier Cfr Smallegange, 1969
- “Mapping the World”
- “De Hattinga’s...”, De Vier Ambachten, Hulst, 2015
- “De Staats-Spaanse Linies”, Jan J .B. Kuipers.

2) Uit de reisatlas “L’Indicateur fidèle ou guide des voyageurs qui enseigne toutes les routes royales et particulière de la France”, Paris, Desnos, 1767:

- Paris, Elzas 6e feuille Qui donne les routes fr Champagne, Lorraine, Franche-Comté, partie de la Bourgogne et de l’Alsace... 1767, 28 x 38 cm, Kopergravure, kleur
- Paris, Strasbourg, Basle 8e feuille Qui donne la 3e route de Paris à Strasbourg par Troyes, Langres, Belfort et Basle. 1767, 10 x 41 cm, Kopergravure, kleur
- Paris, Bruxelles 9e feuille Qui donne toutes les routes des provinces de Picardie. 1767, Kopergravure, kleur
- Paris, Francfort 7e feuille ...La troisième route de Paris à Strasbourg, comme de Paris à Soissons... Rheims...Mézières...Luxembourg...Francfort, 1767
- Idem variante 7e feuille
- Paris, Strasbourg 5e feuille Qui donne la route de Paris à Strasbourg, 1767
- Paris Toulouse 17e feuille ...routes et chemins comris entre les deux grandes routes de Paris à Toulouse et Lion, 1767.

3) Andere kaarten

- Middelburg, Nieuw-en st Joosland “De heerlykheyt van Nieulans”, M. Smallegange, 1696
- Ieper/YPRES 13e kaart uit “Carte de la Belgique”, 1831, J.J.F. de Ferraris/Vander Maelen
- Europa Europe Centrale, A.Meissas/A.Michelot, 1840
- Namen/Namur 22e kaart uit “Carte de la Belgique”, 1831, J.J.F. de Ferraris/Vander Maelen
- Nijvel/Nivelles 21e kaart uit “Carte de la Belgique”, 1831, J.J.F. de Ferraris/Vander Maelen
- Antwerpen/Anvers 31^e kaart uit “Carte de la Belgique”, 1831, J.J.F. de Ferraris/Vander Maelen
- Beleg van Hulst in 1596 Jan Jansz. Orlers, 1618, 21,5 x 31
- Cassel/Bailleul f33 par le Citoyen Ls Capitaine, 1789
- Maubeuge f3 par le Citoyen Ls Capitaine, 1789.

Andere vermeldenswaardige aanwinsten:

- Het archief van de Koninklijke Harmonie Excelsior werd geschonken aan de Kring.
- We ontvingen een genealogische schenking van de familie van jonkheer J.P. d’Hanens.
- Een vlag ‘Onderlinge Bijstand Gildenhuis’ (1902) werd aangekocht.
- We verwierven een glasraam van levensmiddelenfabrikant Waeslandia.
- Annemie De Gendt schonk een vaatdoek van de Nijverheidsschool aan de Kring.
- Wilfried Thibaut schonk archief van de scouts aan de Kring (niet alleen foto's, maar ook verslagen, tijdschriften, ledenbladen, enz.).
- Walter Louwet schonk beeldmateriaal aan de Kring.
- Leo De Kesel schonk een deel van het fotoarchief van pastoor Robert De Kesel i.v.m. het Sint-Jozef-Instituut en de stichting van Puytvoet en van de eerste scoutswerking in Sint-Niklaas en Lokeren. Robert De Kesel was verantwoordelijke voor het bouwen van meerdere blokhutten voor scouting.
- Een ets van Frans Hogenberg werd aangekocht.

6. Activiteiten in het kader van de herdenking van Willem I en 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden

In 2013 werd een werkgroep rond de herdenking van Willem I opgestart met de bedoeling om tegen het herdenkingsjaar 2015 met diverse erfgoedactoren een gericht project te realiseren, waarbij de betekenis van Willem I voor onze regionale geschiedenis geduid en bekendgemaakt wordt. Het Algemeen-Nederlands Verbond (ANV) en de K.O.K.W. fungeerden als trekkers van de werkgroep (samen met de Erfgoedcel Waasland, de gemeentearchivarissen van Lokeren en Beveren, cc Boontje, het EGTS, Orde van den Prince). De Kring leverde zijn medewerking aan diverse activiteiten in het kader van de herdenking van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden:

➤ *Mercatorlezing ‘Belgium, dat is Nederlandt. Identiteiten en identiteitenbesef in de Lage Landen, 1200-1800’ – dinsdag 10 februari 2015, 20u. – Mercatormuseum*

Prof. Dr. Hugo de Schepper focuste in deze lezing op de verschillende facetten van diverse identiteiten (o.a. Belgische, Hollandse, Vlaamse en Waalse, maar ook katholiek, calvinistische enz.), die wortelen in een gemeenschappelijke geschiedenis van ongeveer zeventien provinciën.

➤ *Colloquium 'Il maintiendrait. Willem I en het Koninkrijk der Nederlanden' – zaterdag 21 maart 2015 – Gemeentehuis Temse*

Dit colloquium, een organisatie van de Erfgoedcel Waasland, het Algemeen-Nederlands Verbond, de K.O.K.W. en de gemeente Temse, werd bijgewoond door een 100-tal personen. Vijf experts (Els Witte, Jeroen Koch, Hilaire Liebaut, Piet Veldeman en colloquiumvoorzitter Tom Verschaffel) lieten hun licht schijnen over deze bewogen, maar vaak vergeten periode en over de impact ervan op het jonge België. Zowel het brede historische kader als de specifieke Wase context kwamen daarbij aan bod. Het colloquium vormde het Wase startschot voor talloze herdenkingsactiviteiten rond 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden.

Colloquium over Willem I en het Koninkrijk der Nederlanden op het gemeentehuis van Temse (foto Ronny De Mulder).

➤ *Lezing Willem I en presentatie boek (on)Verenigd Koninkrijk der Nederlanden – woensdag 3 juni 2015, 20u. – MFC De Statie te Sas van Gent*

Luc Devoldere (hoofdredacteur van *Ons Erfdeel*) hield een lezing over de vorming en ontbinding van het Verenigd Koninkrijk in MFC De Statie, Canadalaan Sas van Gent. Op vraag van Frank Lafort, secretaris Orde van den Prince – afdeling Hulst, leverde de Kring een financiële bijdrage van 30 euro voor de organisatie van deze lezing en boekvoorstelling.

➤ *Academische zitting 'Een Oranje eedaflegging in Brussel' – maandag 21 september 2015, 19.30u. – Stadhuis Sint-Niklaas*

220 personen waren aanwezig op deze geslaagde academische zitting i.v.m. de 200ste verjaardag van de eedaflegging van Willem I. Gastsprekers waren prof. em. dr. Luc François (Universiteit Gent) en dr. Carolien Drieënhuizen (Universiteit Amsterdam). In opdracht van de Waas-Zeeuwse Werkgroep Willem I en met de logistieke en/of financiële steun van het Algemeen Nederlands Verbond, de K.O.K.W. en de stad Sint-Niklaas realiseerde het productiehuis Stuiter een documentaire film over het historieschilderij van de Brugse neoclassicistische schilder Joseph Denis Odevaere, dat in de Vredeszaal van het stadhuis te bewonderen is. Dit schilderij verbeeldt de eedaflegging van Willem Frederik van Oranje als vorst van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden op het Koningsplein te Brussel op

21 september 1815. Exact 200 jaar na deze markante dag uit de geschiedenis van de Lage Landen stelden de initiatiefnemers dit filmproject officieel voor in het stadhuis tijdens een feestelijke academische zitting.

Organisatoren en gastsprekers van de academische zitting met de producers van de documentaire film over de eedaflegging van Willem I (foto Herbert Smits).

➤ *Tentoonstelling 'De Hattinga's laten in hun kaarten kijken' – 1 augustus t/m 8 november 2015 – Museum De Vier Ambachten te Hulst*

Voorzitter Chris De Beer en bestuurslid Eddy Maes waren aanwezig op de opening van deze tentoonstelling in Hulst. Vanaf 31 januari 2016 werd deze dubbeltentoonstelling, in samenwerking met de Stedelijke Musea, de oudheidkundige Kring De Vier Ambachten en de K.O.K.W., opgesteld in het Mercatormuseum. De tentoonstelling werd verrijkt met bijkomend kaartmateriaal uit de collectie van de Kring.

7. Medewerking aan tentoonstellingen en andere initiatieven

Op donderdag 13 november 2014 opende in het Mercatormuseum de tentoonstelling *Lafreri. Italiaanse cartografie in de Renaissance*. Op deze tentoonstelling, gerealiseerd in samenwerking met de Universiteit Gent en het SteM, werd de *Italian Atlas Assembled to Order (I.A.T.O.-atlas)* van Lafreri in de kijker geplaatst. Gedurende de eerste jaarhelft van 2015 namen de Kring en het Mercatormuseum diverse initiatieven om deze tentoonstelling in de kijker te plaatsen, o.a.:

- Op zondagvoormiddag 25 januari organiseerde de Kring voor de leden een geleid bezoek (o.l.v. Eddy Maes) aan de Lafreri-tentoonstelling. Een 50-tal leden was aanwezig.
- Op dinsdag 10 maart hield Karen De Coene de Mercatorlezing *Lafreri: Italiaanse cartografie in de renaissance* in het Mercatormuseum.

- De tentoonstelling was gratis te bezoeken tijdens de Erfgoeddag op 26 april.
- De ereconsul van Brazilië, afstammeling van Willem d'Hanens-De Wolf (schenker van de atlas aan de Kring), bracht een bezoek aan de Lafreri-tentoonstelling.
- De Lafreri-tentoonstelling werd in juli afgesloten met het tweede internationale congres van de Universiteit Antwerpen. O.a. Chet Van Duzer (USA) bezocht het Mercatormuseum met 50 collega's.

De Lafreri-tentoonstelling, die liep tot 19 juli, werd bezocht door 2.625 bezoekers. Tal van binnen- en buitenlandse bibliotheken en instellingen bestelden de catalogus bij de tentoonstelling, die zowel in het Nederlands als in het Engels beschikbaar is.

De ledenreis naar Noord-Brabant (kasteel Heeswijk en 's Hertogenbosch) op 18 april was zeer geslaagd. 54 personen namen deel. De lezing van Axel Buyse, vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering in Den Haag, en de kennismaking met de werking van de Kring Vrienden van 's Hertogenbosch vormden een meerwaarde. De organisatie was in handen van bestuurslid Herbert Smitz.

Groepsfoto van de deelnemers aan de ledenuitstap in Heeswijk (foto Herbert Smitz).

Op zaterdag 29 mei brachten 16 bestuursleden en medewerkers van de Kring een bezoek aan Hulst, waar een ontmoeting met de oudheidkundige kring De Vier Ambachten en een bezoek aan het heemkundige museum 'De Vier Ambachten' op het programma stonden.

Tijdens de Open Monumentendag op zondag 13 september werden de kerken en kapellen in Sint-Niklaas in de kijker gezet:

- In de Sint-Nicolaaskerk toonde de K.O.K.W. in enkele tentoonstellingskasten een selectie van religieus erfgoed uit de eigen collecties. Zo'n 320 bezoekers bezochten de Sint-Nicolaaskerk.

- Op de Paterssite lanceerde Nazka Mapps het project Nostalgeo, waarbij door oude foto's en postkaarten over streetview te leggen het verleden weer tot leven lijkt te komen. Voor het opladen van de postkaarten in Sint-Niklaas werkte Nostalgeo nauw samen met SBSO Baken (secundaire school van het buitengewoon onderwijs) en de Kring. Het persmoment ging door op donderdag 10 september.
- Tijdens een wandeling gidste bestuurslid Sandra Vancauwenberghe tal van geïnteresseerden langs diverse kerken, kapellen en andere verborgen plekken in het centrum van Sint-Niklaas.

De meelzak uit Wereldoorlog I uit de collectie van de K.O.K.W. werd door de Vlaamse minister van Cultuur op 23 december 2015 als voorlopige maatregel opgenomen in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap. Als symbool van de omvangrijke internationale voedselsteun, die België tijdens de Eerste Wereldoorlog kreeg, heeft deze bloemzak een grote waarde voor het collectieve geheugen. Het gaat om één van de weinige materiële getuigen van de voedselhulp tijdens Wereldoorlog I aangezien er weinig dergelijke geborduurde bloemzakken in publieke collecties in ons land te vinden zijn. Bovendien draagt de bijzondere en unieke iconografie door combinatie van symbolen van Belgisch en Vlaams patriottisme bij tot de zeldzaamheid van het stuk. Als schakelfunctie is het een voorbeeld van handwerk ("volkskunst") uit de bezetting van de Eerste Wereldoorlog.

De Kring verleende zijn medewerking/deelname aan diverse projecten van andere erfgoedpartners:

- Voorzitter Chris De Beer, redactielid Nico Van Campenhout en erevoorzitter Alfred Van der Gucht jureerden op 4 juni, samen met Patty De Meester, de eindwerken Geschiedenis van de Broederschool. Verscheidene leerlingen brachten in het kader van hun schoolwerk een bezoek aan de leeszaal van de Kring.
- Bestuurslid Herbert Smitz participeerde namens de Kring in de werkgroep rond de viering van 700 jaar Stekense Vaart. Van 26 tot en met 28 juni 2015 werd dit gevierd met een heus feestprogramma in samenwerking met verschillende Stekense verenigingen. De voorzitter was aanwezig op het openingsmoment op vrijdag 26 juni. Als afsluiter van het herdenkingsjaar werd op zaterdag 21 november in de Tragelstraat te Stekene t.h.v. de Spoorwegzate een infobord over '700 jaar Stekense vaart' en een gedenkplaat bij de 6de lindeboom van de Kring onthuld door schepen Gunter Van Campenhout en voorzitter Chris De Beer. De bestuursleden, medewerkers en leden uit Stekene waren hierbij uitgenodigd.

Onthulling infobord over Stekense Vaart en gedenkplaat bij lindeboom te Stekene (foto Herbert Smitz).

- Op 28 juni bracht Le Cercle Archéologique de Mons, onder leiding van prof. Jean-Marie Cauchies (Facultés Universitaires Saint-Louis te Brussel) met een 50-tal personen een bezoek brengen aan het Waasland. In Sint-Niklaas stond een art déco-wandeling en een bezoek aan het Mercatormuseum op het programma. Aansluitend volgde een bezoek aan de Waaslandhaven. Bestuursleden Sandra Vancauwenberghe, Eddy Maes en Herbert Smitz stonden in voor de gidsbeurten.
- De gemeente Sint-Gillis-Waas deed in het verleden belangrijke inspanningen om de oude spoorwegzate terug tot leven te brengen (voornamelijk in De Klinge). Oude signalisatie die nog aanwezig was (km-palen), kreeg terug een likje verf. Voorzitter Chris De Beer en bestuurslid Ronny De Mulder gingen op zoek naar de restanten op het grondgebied van Sint-Niklaas en vroegen aan het stadsbestuur om km-paal 36 in ere te herstellen. Deze gerestaureerde km-paal is de enige resterende km-paal van de oude spoorwegverbinding Mechelen-Terneuzen op het grondgebied Sint-Niklaas. Deze km-paal bevindt zich langsheen het fietspad naar Hulst aan de linkerkant (komende van Sint-Niklaas), een 100-tal meter vóór het kruispunt met de Spieveldstraat (ter hoogte van huisnr. 51).
- Het Davidsfonds, afdeling Nieuwerkerken, bracht een bezoek aan het Huis Janssens.
- Eind oktober verscheen een huldeboek van de Lokerse oud-burgemeester Georges Anthuenis, dat de titel *'t Is niet nodig bescheiden te blijven. Georges Anthuenis 80* meekreeg. Medewerker Nico Van Campenhout en Kris De Beule stonden in voor de eindredactie.
- Van 18 oktober tot en met 13 december 2015 liep in het Mercatormuseum de tentoonstelling *Waar zit de vijand. De Grote Oorlog in kaart*. Met deze tentoonstelling sloot het stedelijk museum zich aan bij de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Het getoonde materiaal werd geselecteerd uit de collecties van het

Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis Brussel, het In Flanders Fields Museum Ieper, de K.O.K.W. en enkele privépersonen. Er werden 18 kaarten uit de collectie van de Kring aangeleverd aan curator Greet Polfliet. Bestuurslid Erik Janssen leverde een belangrijke bijdrage bij de totstandkoming van deze tentoonstelling. De K.O.K.W.-leden werden uitgenodigd op het openingsmoment.

- In het kader van 125-jarig bestaan van Boerenbond en Landelijke Gilden namen de Landelijke Gilden gewest Sint-Niklaas, samen met het Centrum Agrarische Geschiedenis, de Erfgoedcel Waasland, de K.O.K.W. en Carl Claes, het initiatief voor de tentoonstelling *Met vlag en gilde. Banistiek van de landelijke beweging in het Waasland*. Deze tentoonstelling was te bezichtigen in de Piet Elshoutzaal van het SteM van 7 tot en met 29 november 2015. Namens de Kring participeerde voorzitter Chris De Beer in de werkgroep. Op dinsdag 24 november om 19.30u. organiseerde de Kring een geleid bezoek aan de vlaggententoonstelling. Een 20-tal leden was aanwezig op deze rondleiding. Albert Van Goethem (Landelijke Gilden) en Carl Claes gidsten hen door de mooie tentoonstelling.
- Een student stelde de vraag of de K.O.K.W. kon meezoeken naar een respondent voor het project 'Kinderen van de repressie' voor het vak Mondelinge Geschiedenis, waarbij een persoon, waarvan de ouders tijdens de Tweede Wereldoorlog gecollaboreerd hadden en later getroffen werden door de repressie, diende geïnterviewd. Bestuurslid Nico De Wert hielp meezoeken naar een geïnterviewde.
- Max Wyckaert maakte zijn paper (oefening i.v.m. ecologische geschiedenis – Universiteit Gent) over de landschapsgeschiedenis van Belsele per e-mail over. Bestuurslid Eddy Maes verleende hulp bij de opzoekingswerken.

Volgend materiaal uit de collecties van de Kring werd in bruikleen geven:

- VRT en Deredactie gebruikten via Jan Ouvry digitale foto's en affiches uit de K.O.K.W.-collectie van WOI en bij beiden werd de Kring ook vermeld.
- Familiekunde Vlaanderen – Afdeling Waasland stelde in het kader van de Erfgoeddag op 26 april het boek met de costumen van Vlaanderen/Land van Waas uit de collectie van de K.O.K.W. tentoon in het Mercatormuseum.
- Op vrijdag 5 juni om 20u. vond op het gemeentehuis van Temse de voorstelling van het boek *De burcht en het kasteel van Temse* plaats. Auteur Kristof Papin raadpleegde voor zijn boek ook de collecties van de Kring.
- Het stadsbestuur van Damme organiseerde van 1 augustus tot en met 13 september een tentoonstelling *200 jaar Damse Vaart*. Deze tentoonstelling gaf een overzicht van wat het kanaal betekend heeft en nog betekent, sinds het in het begin van de 19de eeuw gegraven werd. Een digitale afbeelding van de Scheldekaart van Beautemps-Beaupré (1817) uit de collectie van de Kring werd ter beschikking gesteld om te gebruiken bij het inleidend hoofdstuk over het belang van de Scheldemonding.
- N.a.v. de Open Monumentendag gaf de Kring de volgende objecten in bruikleen:
 - o voor De Vlasbloem (Nieuwkerken): blazoën en verslagboek (topstuk) van de Goudbloem (van 9/9-14/9).
 - o voor in de vitrine woonhuis nabij Ecce Homo kapel (Nieuwstraat): 2 glasramen De Castro-De Neve (van 9/9-14/9).
 - o voor in de vitrine winkel Leo De Clercq (Zamanstraat): steen 'Den Ancker' (van 6/6–15/9).
- Er werden ook digitale foto's in bruikleen gegeven aan Katherine Ennekens voor de wandeling *Goed bewaarde winkelinterieurs* te Sint-Niklaas.
- Chet Van Duzer vroeg een beeld in hoge resolutie van de globe in plano van Hareus. Hij bestudeert globes en bevestigde dat de globe van de Kring één van de eerste

thematiese globes is, dus niet alleen een topstuk Vlaanderen maar ook belangrijk in de geschiedenis van de cartografie. Dit contact is zeer belangrijk voor de Kring omwille van de internationale uitstraling en vermelding in zijn publicaties in de USA.

- Voor de expo *Speelvogels* gaf de Kring enkele objecten in bruikleen. Deze tentoonstelling was te bezichtigen van 14 november 2015 tot en met 17 januari 2016 in het SteM.

8. Ledenbestand en externe vertegenwoordigingen

8.1. Ledenbestand

Het ledenaantal daalde licht ten opzichte van vorig jaar (min 17 leden). Eind 2015 telde de K.O.K.W. 371 binnenlandse en 7 buitenlandse betalende leden, wat neerkomt op 378 leden.

Daarnaast hebben we ruilvereenkomsten met 75 binnenlandse en 12 buitenlandse geschieden- en heemkundige kringen, musea, archieven en wetenschappelijke instellingen. Zelf is de Kring geabonneerd op 17 publicaties van verenigingen en instellingen.

7.2. Externe vertegenwoordiging

De K.O.K.W. is één van de negen leden van het Oost-Vlaams Verbond van Kringen voor Geschiedenis. Op zaterdag 31 januari 2015 vond de jaarvergadering van het Oost-Vlaams Verbond van Kringen voor Geschiedenis plaats te Gent. De Kring werd vertegenwoordigd door voorzitter Chris De Beer en ondervoorzitter Ludo Hemelaer.

In gemeenteraadszitting van 20 december 2013 werd de museumcommissie opgericht. Het is de bevoegdheid van de museumcommissie om adviezen te formuleren met betrekking tot het algemeen museumbeleid (infrastructuur, collectiebeleid en publiekswerking) om de waarde van en de belangstelling voor de collecties te helpen verhogen. De museumcommissie vergaderde op 18 maart en 16 september 2015. De Kring wordt in de museumcommissie vertegenwoordigd door voorzitter Chris De Beer.

Voor de externe vertegenwoordigingen en werkgroepen vaardigt de Kring de volgende bestuursleden af:

- Cultuurraad Sint-Niklaas: Chris De Beer
- Museumcommissie Lokeren: Frans De Bondt
- Straatnamencommissie Sint-Niklaas: Chris De Beer en Koen Verstraeten
- Erfgoedcel Waasland: Chris De Beer
- Erfgoedbank Waasland: Sandra Vancauwenberghe
- Bibliotheca Wasiana: Chris De Beer in Algemene Vergadering
- Verheyenstichting: Chris De Beer en Koen Verstraeten
- Werkgroep kerkhof Tereken: Chris De Beer en Koen Verstraeten
- Pijp- en Tabakmuseum vzw: Chris De Beer en Eddy Maes in Algemene Vergadering
- Waas-Zeeuwse werkgroep Willem I: Chris De Beer
- Werkgroep 700 jaar Stekense Vaart: Herbert Smitz
- Werkgroep 800 jaar Sint-Niklaas: Sandra Vancauwenberghe.

9. Dank

Dank aan:

- de Vlaamse Overheid
- de Deputatie van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen
- de Erfgoedcel Waasland (Interwaas)
- de Wase gemeentebesturen, in het bijzonder het stadsbestuur van Sint-Niklaas, voor de financiële steun die zij verleenden.

Dank aan de Universiteit van Gent voor de samenwerking en de logistieke, personele en financiële steun in het kader van de Lafreri-tentoonstelling en de bijhorende publicatie.

Het Algemeen-Nederlands Verbond (ANV) willen we bedanken voor de goede samenwerking bij de organisatie van de activiteiten in het kader van de herdenking van 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden.

Dank aan de bestuursleden en medewerkers die zich met veel enthousiasme en professionalisme vele uren vrijwillig inzetten voor uiteenlopende taken in de K.O.K.W.: hun inzet en toewijding zijn onmisbaar en onbetaalbaar.

Dank ook aan Ward Bohé, conservator, en het voltallige personeel van de Stedelijke Musea voor de goede samenwerking.

Frans De Bondt	Penningmeester
Kristof Van Remoortere	Secretaris
Ludo Hemelaer	Ondervoorzitter
Chris De Beer	Voorzitter